

Гедікова Наталя Пилипівна

Державна політика у сфері національної безпеки України: актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання

УДК 323.2+351.86

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.7>

Гедікова Наталя Пилипівна
доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політичних наук
і права
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса,
Україна
ORCID: 0000-0001-9730-8527

Найважливішою метою державної політики в сучасному цивілізованому світі є забезпечення національної безпеки країни. Основним її завданням є захист національних інтересів і гарантування безпеки особи, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності. Однак, внутрішні і зовнішні по відношенню до держави процеси не завжди надають їй можливість повно й ефективно реалізовувати завдання державної політики у сфері національної безпеки.

Метою статті є визначення актуальних проблем ефективної реалізації державної політики у сфері національної безпеки України та вибір оптимального підходу спрямованого на їх розв'язання. Дослідницькими завданнями зазначено: дослідити соціально-політичні та інші умови реалізації державної політики України у сфері національної безпеки; визначити основні загрози соціально-політичному розвитку в Україні та міжнародному контексті; спрогнозувати шляхи розв'язання проблем у сфері національної безпеки України.

Методологічною основою статті були обрані філософські, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання соціально-політичних явищ, зокрема системний, міждисциплінарний, діагностики і прогнозування, аналізу, синтезу і узагальнення.

Визначено декілька внутрішніх базових факторів, які спричинили розбалансування суспільних відносин, дестабілізацію, ускладнили трансформаційні процеси, соціально-політичну і економічну модернізацію України та призвели до послаблення національної безпеки: державницька і професійна незрілість управлінських еліт, політичний популізм, симбіоз влади і бізнесу; трансформаційні невдачі в економіці; неподоланність розколів у суспільстві; несприятливі демографічні процеси. Серед сучасних зовнішніх факторів акцент зроблено на воєнній агресії Російської Федерації проти України.

Зроблено висновок, що основними умовами в питанні розв'язання проблем у сфері національної безпеки України є врегулювання російсько-українського конфлікту з пріоритетом національних інтересів України і на умовах нашої держави, відновлення територіальної цілісності та суверенітету; продовження та результативне завершення реформ в системі державного управління, у сферах боротьби з корупцією, забезпечення верховенства права та економіки; зміцнення та подальший розвиток рівноправних й взаємовигідних відносин з стратегічними партнерами та з іншими державами світу в інтересах України.

Ключові слова: державна політика, національна безпека, сфера національної безпеки, глобалізація, незалежність держави, національні інтереси, російсько-український конфлікт, виклики, загрози.

Вступ. Питання безпеки і виживання завжди було значимим для людини і створених нею соціально-політичних інститутів. У сучасному світі в умовах глобальної трансформації це питання ще більше актуалізується. Світ стрімко і суттєво змінюється. Його такі характерні особливості, як формування нового світового порядку, багатополлярної структури міжнародних відносин, поява нових інтересів і пріоритетів на державному рівні, які не завжди можуть бути виправдані з позиції логіки, права і моралі, утвердження протилежних інтересів і потреб, обумовили нові проекти розвитку, а також, нові виклики, які виступають в якості реальних та потенційних загроз для національної безпеки будь-якої держави. Це пов'язано як із докорінними змінами, що відбуваються у характері розвитку сучасних держав, міжнародних і міждержавних відносин, так і з досягненнями науково-технічного прогресу. У цих умовах посилюються загрози національній безпеці і послабляється спроможність держав до самозахисту, що змушує їх істотно переглядати мету та стратегію своєї діяльності у сфері національної безпеки.

Також, актуальність порушеної проблеми зумовлена тим, що для незалежності держави, її розбудови і ефективного розвитку пріоритетне значення мають свобода особистості, нації, природні і громадянські права, національна і державна єдність, державний суверенітет, включаючи його необхідні складові – територіальне облаштування, цілісність і непорушність державних кордонів у відповідності до норм міжнародного права. Їх гарантування і забезпечення є основним завданням державної політики у сфері національної безпеки.

З огляду на це актуальність заявленої проблеми для української держави є досить вагомою.

Мета та завдання. Метою статті є визначення актуальних проблем ефективної реалізації державної політики у сфері національної безпеки України та вибір оптимального підходу спрямованого на їх розв'язання. Завдання: дослідити соціально-політичні та інші умови реалізації державної політики України у сфері національної безпеки; визначити основні загрози соціально-політичному розвитку в Україні та міжнародному контексті;

спрогнозувати шляхи розв'язання проблем у сфері національної безпеки України.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять філософські, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання соціально-політичних явищ, зокрема системний, міждисциплінарний, діагностики і прогнозування, аналізу, синтезу і узагальнення.

Результати. Упродовж усіх років сучасного періоду державної незалежності України в полі зору органів публічної влади і управління, політиків здебільшого перебували питання стабільності політичної системи, ефективності управління, модернізації суспільства і сектору економіки, тоді як сфері національної безпеки не надавалося пріоритетного значення.

Досліджуючи проблеми, що пов'язані з реалізацією державної політики України у сфері національної безпеки, варто звернути увагу на внутрішні соціально-політичні, економічні та інші умови, які суттєво обмежують спроможності держави щодо забезпечення захищеності її національних інтересів і безпеки.

З моменту проголошення Україною у 1991 році незалежного демократичного розвитку наша держава пройшла складний шлях, в процесі якого досягла значних здобутків в усіх сферах економічного, суспільно-політичного та культурного життя країни, отримала нові можливості, так і зазнала значні невдачі обумовлені внутрішніми і зовнішніми чинниками, об'єктивними і суб'єктивними критичними викликами. Саме трансформаційні невдачі слали загрозою для національної безпеки української держави, її незалежного демократичного розвитку.

Протягом цього незначного по термінах історичного періоду часу було розпочато і проведено низку важливих реформ: конституційна, виборчого законодавства, адміністративна, в судочинстві і правоохоронній системах, в системі освіти, галузі охорони здоров'я, пенсійна, в системі соціального страхування, економічна, тощо. Але, на жаль, переважна більшість з них не була доведена до логічного і результативного завершення, а деякі з них так і залишилися на стадії проєкту.

Поряд із цим є кілька внутрішніх базових факторів, які спричинили розбалансування суспільних відносин, дестабілізацію, ускладнили трансформаційні процеси, соціально-політичну і економічну модернізацію країни та призвели до послаблення національної безпеки.

По-перше, необхідно вказати на фундаментальну проблему, яка зберігає актуальність упродовж всіх років державної незалежності, – державницька і професійна незрілість управлінських еліт, політичний популізм, симбіоз влади і бізнесу. І як результат: політична нестабільність, яка має перманентний характер, корупція та низький рівень

інституційної спроможності, що призвело подекуди до соціальних заворушень, соціальних та політичних конфліктів, значних економічних втрат.

По-друге, трансформаційні невдачі в економіці. Ми погоджуємося з думкою вітчизняного науковця Ю. Феленчака в тому, що «економічна стабільність забезпечує стійке зростання національної економіки, підвищення рівня добробуту населення та оптимальне функціонування ринкових механізмів. Високий рівень ВВП, низька інфляція та стійка фінансова система створюють фундамент для забезпечення соціальної стабільності та зменшення ризиків економічних потрясінь» [10]. При цьому зазначимо, що ці характеристики в Україні мають зворотній прояв.

По-третє, не менш важливу роль відіграє неподоланність розколів у суспільстві. До історично сформованих розбіжностей додалися «низький рівень соціального захисту та соціальна несправедливість» [10] і, як наслідок, соціальна поляризація, поширення бідності, поглиблення майнового розшарування.

По-четверте, несприятливі демографічні процеси: еміграція, висока смертність і низька народжуваність і, як наслідок, – старіння нації.

Наслідки Революції Гідності, яка є одним «з ключових моментів українського державотворення та виразник національної ідеї свободи» [6], відкрили нові можливості для корегування політичної системи, завершення розпочатих у попередніх роках і проведення комплексу нових реформ, спрямованих на подальший ефективний, динамічний та пропорційний розвиток країни. Але, міжнародний збройний конфлікт, розпочатий Російською Федерацією у 2014 році на території України та запровадження воєнного стану загострили існуючі проблеми і обумовили негативні наслідки в усіх сферах життєдіяльності, а повномасштабна воєнна агресія РФ проти України спричинила подальше погіршення соціально-економічної, політичної, гуманітарної, демографічної ситуації в країні.

Разом із тим, ці обставини спонукали Україну до перегляду засад внутрішньої і зовнішньої політики, національних пріоритетів, сутності державної політики, правової основи, ролі держави, а також, глибокого і ретельного аналізу загроз у сфері національної безпеки і оборони. Що знайшло своє втілення в оновлених нормативно-правових актах з питань безпеки і оборони і рішучих практичних діях. Зокрема, основні засади внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони визначені у Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (2020) [5]. Законом України «Про національну безпеку України» (2018) визначено, що «Державна політика у сферах національної безпеки і оборони спрямована на захист: людини і громадянина – їхніх життя

і гідності, конституційних прав і свобод, безпечних умов життєдіяльності; суспільства – його демократичних цінностей, добробуту та умов для сталого розвитку; держави – її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості; території, навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій» [7].

Відповідно до п. 1 ст. 3 Закону України «Про національну безпеку України» (2018) об'єктами національної безпеки є державний суверенітет і територіальна цілісність, як фундаментальні національні інтереси України [7]. Зупинимось більш детально на цих об'єктах.

У початковий період становлення сучасної незалежності України прийняла низку нормативних актів, які задекларували її прагнення до створення незалежної, самостійної української держави на демократичних засадах і побудови міжнародних відносин на принципах суб'єктності, рівноправності, співучасті у формуванні безпекового середовища, створення сприятливих умов для розвитку об'єктів захисту, на яких базується оборонна система та безпека нашої країни. Зокрема, в Декларації про державний суверенітет України від 16.07.1990 року проголошується: «Українська РСР виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування, активно сприяє зміцненню загального миру і міжнародної безпеки, безпосередньо бере участь у загальноєвропейському процесі та європейських структурах» [3].

І наразі Україна продовжує дотримуватись цих принципів.

Залучившись до міжнародної системи безпеки наша держава, як і більшість країн світу, підписала низку міжнародно-правових актів про співробітництво та забезпечення миру в міжнародному і регіональному форматі, тим самим підтвердивши дотримання принципів поваги державного суверенітету та незалежності, територіальної цілісності й непорушності існуючих кордонів інших держав. Проте, незважаючи на прийняті зобов'язання, ми є свідками непоодиноких випадків того, що сусідні країни (Румунія, Російська Федерація, Білорусь, Угорщина та інші) у різний спосіб намагались порушити територіальну цілість України та її суверенне право на самовизначення. Зокрема, Російська Федерація неодноразово спричиняла різного роду ситуації і на початку 2014 р. здійснила агресію проти України, а у 2022 році повномасштабне вторгнення. Серед визначеної країною агресором низки причин російсько-українського конфлікту називається домінуюча, це прагнення України вступити до НАТО, що, на їх думку, суперечить положенням Декларації про державний суверенітет України. В контексті цього зауважимо, що це є наслідком, а причина криється в національних інтересах Російської Федерації обумовлених великодержавними, імперськими амбіціями.

Дійсно, в зазначеному документі на момент його прийняття Україна маючи досвід членства у Варшавському договорі, основу якого складав військово-політичний союз соціалістичних країн Європи, у нормативному порядку урочисто проголосила «про свій намір стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї» [3]. І вона дотрималась виконання цього положення. Але, подальші події і відносини, що склалися між Російською Федерацією і Україною починаючи з 2014 року, у яких одна із сторін в односторонньому порядку порушила усі домовленості зазначені в Меморандумі про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (Будапештський меморандум), згідно якого держави-підписанти зобов'язались бути гарантами територіальної цілісності, політичної незалежності і суверенітету України, а також утримуватися від використання проти України будь-якої зброї, включаючи ядерну, змусили Україну шукати нові можливості для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності й найдорожчого – «життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканості і безпеки» [4] людини. Крім того, це не порушує ані положення національної нормативно-правової бази, ані міжнародної. Так, «виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами» [8] Україна має право самостійно приймати рішення, щодо корегування і внесення змін у свої нормативно-правові акти виходячи з національних інтересів країни.

Використовуючи дипломатичні засоби і методи у якості м'якої сили у вирішенні конфлікту, що розв'язала Російська Федерація по відношенню до України, провідні країни світу, держави-члени Європейського Союзу, міжнародні організації з безпеки і оборони (ОБСЄ, Рада Європи, НАТО та інші) і насамперед наша держава з 2022 року почали чітко усвідомити, що необхідною умовою в розв'язанні цього питання є застосуванням жорсткої (військової) сили.

Закономірні процеси сучасного цивілізаційного розвитку обумовлені об'єктивними й суб'єктивними причинами поряд з позитивними результатами мають і негативні побічні ефекти, серед яких дезорієнтація в суспільстві, одні країни зазнають економічне виснаження, а інші збагачуються, з'являються нові небезпеки, ризики, виклики і загрози для людства тощо. Джерелами загроз можуть бути: державні, недержавні й нетрадиційні актори, а також процеси і явища у політичній, безпековій, правовій, воєнній, соціальній, науково-технологічній, кібернетичній, в економічній, екологічній, культурній, інфор-

маційній та інших сферах діяльності [Див. : 2]. У цьому контексті зазначаємо, що ми погоджуємося з положенням викладеним у чинній Стратегії національної безпеки України (2020), що «джерелом загроз незалежності України, її суверенітету і демократії залишається недостатня ефективність державних органів, що ускладнює вироблення і реалізацію ефективної політики» [9]. У наведеному нормативному документі визначено поточні та прогнозовані загрози національній безпеці та національним інтересам України, що мають внутрішню і зовнішню обумовленість та негативно впливають на усі сфери життєдіяльності людини, суспільства і держави, загрожують державному суверенітету, територіальній цілісності, життю і добробуту українського народу.

З метою визначення внутрішніх загроз національній безпеці України вважаємо за доцільне звернутися до суспільної думки. Так, Центр внутрішньополітичних досліджень НІСД в Україні у лютому – березні 2025 р. провів чергове (третє) щорічне опитування в рамках реалізації проєкту «Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики». За його результатами експерти відмітили, що станом «на 2025 рік індекс внутрішньополітичних загроз в Україні становить 3.3. Водночас у 2024 та 2023 рр. цей показник сягав 2.96 та 2.87 відповідно. Найбільша негативна динаміка зростання загроз відмічається у суспільних процесах та явищах і в соціально-економічній сфері. Водночас експерти вважають, що у сфері воєнної безпеки внутрішньополітичні ризики у порівнянні з 2024 р. знизилися, повернувшись на рівень, близький до 2023 р. ... найвищий дестабілізаційний потенціал мають загрози падіння довіри суспільства до політичного керівництва, неприйняття частиною населення результатів війни, радикалізація антимобілізаційних настроїв. Також у 2025 р. актуальними є загрози, спричинені зусиллями РФ, спрямованими на дестабілізацію ситуації в Україні та підлив внутрішньої стійкості» [Цит. за : 1, с. 25–26]. Спираючись на статистичні дані, можемо констатувати, негативну динаміку зростання загроз національній безпеці у внутрішній політиці у соціальній, економічній і політичній сферах.

Для того, щоб протистояти різного роду загрозам необхідно інвестувати у власну державу, розвивати економіку, оборонні і безпекові спроможності, розбудовувати демократичні інститути держави і вдосконалювати ефективну систему публічного управління. Зокрема, в нашій державі основні складові запровадження національної системи стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз зазначені в Стратегії національної безпеки України (2020). До них відносяться: оцінка ризиків, своєчасна ідентифіка-

ція загроз і визначення вразливостей; ефективне стратегічне планування і кризовий менеджмент, зокрема впровадження універсальних протоколів реагування на кризові ситуації та відновлення з урахуванням рекомендацій НАТО; дієва координація та чітка взаємодія органів сектору безпеки і оборони, інших державних органів, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків надзвичайних ситуацій; поширення необхідних знань і навичок у цій сфері; налагодження та підтримання надійних каналів комунікації державних органів із населенням на всій території України [7]. Отже, у нашої держави є чітке усвідомлення, які інструменти ми можемо застосовувати для випередження і протистояння різному роду загрозам і вони вже використовуються за призначенням.

Висновки. З огляду на вищезазначене можемо констатувати, що державна політика України у сфері національної безпеки реалізується з чітко визначеними пріоритетами, які відповідають національним інтересам і потребам, а також забезпечена системою спланованих заходів і ресурсами для того, щоб протистояти сучасним критичним глобалізаційним викликам. Україна, як суб'єкт міжнародного права вибудовує свою державну політику у сфері національної безпеки на принципах пріоритету прав і свобод людини і громадянина; верховенства права; пріоритету договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів; поваги державного суверенітету, територіальної цілісності незалежних держав; дотримання миру та добросовісного виконання міжнародних зобов'язань.

Україна є відкритою країною, тому поряд з внутрішніми проблемами суттєвий вплив на ефективність процесу реалізації державної політики у сфері національної безпеки відіграють і зовнішні фактори сучасного глобалізованого світу.

Основними загрозами соціально-політичному і економічному розвитку в Україні та міжнародному контексті є посягання на державний суверенітет і територіальну цілісність, конституційний лад незалежних держав, регіональні та локальні збройні конфлікти в різних регіонах світу, поширення зброї масового ураження, включаючи ядерну та радіаційну, кіберзлочинність, масова міграція, формування мультиполярного світу та інше.

Наразі Україні, яка знаходиться у стані ведення гібридної війни з зовнішнім агресором і маючи тимчасово окупованої території, дуже складно розвивати пріоритетні сфери життєдіяльності. Війна критично загострила наявні проблеми в усіх сферах життєдіяльності. Складана соціально-політична, економічна, демографічна, екологічна тощо ситуація в країні вказує на те, що у короткій перспективі навряд чи ми зможемо отримати позитивну динаміку.

Але й в умовах довготривалого російсько-українського конфлікту та дії обмежень воєнного стану в Україні впроваджуються реформи, продовжують розвиватись демократичні інститути і вдосконалюється системи державного управління, ведеться боротьба з корупцією, реалізується стратегія європейської інтеграції українського суспільства і держави. Хоча ці та інші реформи ще потребують свого результативного завершення.

Ключова передумова в питанні розв'язання проблем у сфері національної безпеки України є врегулювання російсько-українського конфлікту з пріоритетом національних інтересів України і на умовах нашої держави, відновлення територіальної цілісності та суверенітету.

Головним пріоритетом є подальше і поступове подолання внутрішньосистемних кризових явищ і вирішення різних комплексних соціально-політичних і економічних проблем. До основних завдань можемо віднести: ефективна взаємодія органів публічної влади і громадянського суспільства, проведення комплексу реформ, спрямованих на забезпечення політичної стабільності та ефективності управління; подальша трансформація в економіці, перш за все, за рахунок впровадження новітніх технологій, інновацій і інвестицій, вкладання ресурсів в знання та інформацію, просування на міжнародному ринку і робити акцент на розвиткові національного ринку і національного капіталу; фінансова стабілізація – зниження інфляції, стабілізація національної валюти, погашення державного зовнішнього боргу.

У питанні вирішення різних комплексних соціально-політичних проблем необхідно особливу увагу звернути на власну історію і культуру, етнічні і національні традиції, духовний стан української нації.

Важливою умовою в питанні забезпечення національної безпеки України у глобальному і регіональному вимірі є подальше зміцнення та розвиток рівноправних і взаємовигідних відносин з стратегічними партнерами та з іншими державами світу в інтересах України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналіз загроз національній безпеці у сфері внутрішньої політики : аналіт. доп. / [Потапенко В. Г., Павленко І. А., Нагірний В. М., Малярєвський Є. В., Головка А. А.]. Київ : НІСД, 2025. 26 с. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-Analytrep> (дата звернення: 10.06.2025).
2. Гедікова Н. П. Гібридні загрози та засоби протидії цьому соціальному явищу. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів* : IX Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 30 квітня 2025 р.). Одеса, 2025.
3. Декларація про державний суверенітет України : від 16.07.1990 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1990. N 31. Ст. 429.

4. Конституція України : офіц. текст. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 38. Ст. 3.

5. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 10.06.2025).

6. Про Заяву Верховної Ради України у зв'язку з сьоомою річницею початку Євромайдану та подій Революції Гідності : Постанова Верховної Ради України від 17.02.2021 р. № 1240-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-IX#Text> (дата звернення: 04.06.2025).

7. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19?find=1&text=%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81#w1_1 (дата звернення: 04.06.2025).

8. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. № 1427-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.

9. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/392/2020> (дата звернення: 04.06.2025).

10. Феленчак Ю. Б. Соціально-економічна безпека держави як запорука сталого розвитку. *Академічні візії*. 2024. Вип 18. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/_%D0%A4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%87%D0%B0%D0%BA+18.pdf (дата звернення: 10.06.2025).

REFERENCES:

1. Analiz zahroz natsionalnii bezpetsi u sferi vnutrishnoi polityky [Analysis of threats to national security in the field of domestic policy] : analit. dop. / [Potapenko V. H., Pavlenko I. A., Nahirnyi V. M., Maliarevskiy Ye. V., Holovka A. A.]. (2025). Kyiv : NISD, 26 s. URL: <https://doi.org/10.53679/NISS-Analytrep> (Access date: 10.06.2025) [in Ukrainian].
2. Hedikova N. P. (2025). Hibrydni zahrozy ta zasoby protydyi tsomu sotsialnomu yavyschchu [Hybrid threats and means of countering this social phenomenon]. *Suchasna ukrainska derzhava: vektory rozvytku ta shliakhy mobilizatsii resursiv* : IKh Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 30 kvitnia 2025 r.). Odesa. [in Ukrainian].
3. Deklaratsiia pro derzhavnyi suverenitet Ukrainy [Declaration on the State Sovereignty of Ukraine] : vid 16.07.1990. *Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR*, № 31, St. 429 [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]: ofits. tekst. (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 38, St. 3 [in Ukrainian].
5. Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky [On the principles of domestic and foreign policy] : Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 r. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (Access date: 10.06.2025) [in Ukrainian].

6. Pro Zaiavu Verkhovnoi Rady Ukrainy u zviazku z somoiu richnytseiu pochatku Yevromaidanu ta podii Revoliutsii Hidnosti [On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine in connection with the seventh anniversary of the beginning of Euromaidan and the events of the Revolution of Dignity] : Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 17.02.2021 r. № 1240-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-IX#Text> (Access date: 04.06.2025) [in Ukrainian].

7. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On the national security of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19?find=1&text=%D1%86%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81#w1_1 (Access date: 04.06.2025) [in Ukrainian].

8. Pro proholoshennia nezalezhnosti Ukrainy [On the Declaration of Independence of Ukraine] : Postanova

Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR vid 24.08.1991 r. № 1427-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, № 38, St. 502 [in Ukrainian].

9. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [National Security Strategy of Ukraine] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 r. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/392/2020> (Access date: 04.06.2025) [in Ukrainian].

10. Felenchak Yu. B. (2024). Sotsialno-ekonomichna bezpeka derzhavy yak zaporuka staloho rozvytku [Socio-economic security of the state as a guarantee of sustainable development]. *Akademichni vizii*, vyp. 18. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/_%D0%A4%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%87%D0%B0%D0%BA+18.pdf (Access date: 10.06.2025) [in Ukrainian].

State policy in the field of national security of Ukraine: current problems and ways to solve them

Hedikova Natalia Pylypivna

PhD in Political Sciences, Professor,
Professor at the Department of Political
Science and Law
State Institution "South Ukrainian National
Pedagogical University named after
K. D. Ushynsky"
Staroportofrankivska str., 26, Odesa,
Ukraine
ORCID: 0000-0001-9730-8527

The most important goal of state policy in the modern civilized world is to ensure the national security of the country. Its main task is to protect national interests and guarantee the security of the individual, society and the state from external and internal threats in all spheres of life. However, internal and external processes in relation to the state do not always give it the opportunity to fully and effectively implement the tasks of state policy in the field of national security.

The purpose of the article is to determine the actual problems of the effective implementation of state policy in the sphere of national security of Ukraine and to choose the optimal approach aimed at solving them. The research tasks are: to investigate the socio-political and other conditions for the implementation of state policy of Ukraine in the sphere of national security; to identify the main threats to socio-political development in Ukraine and the international context; to predict ways to solve problems in the sphere of national security of Ukraine.

The methodological basis of the article was chosen as philosophical, general scientific and special methods of cognition of socio-political phenomena, in particular systemic, interdisciplinary, diagnostics and forecasting, analysis, synthesis and generalization.

Several internal basic factors have been identified that have caused imbalance in social relations, destabilization, complicated transformation processes, socio-political and economic modernization of Ukraine and led to a weakening of national security: statesmanship and professional immaturity of management elites, political populism, symbiosis of power and business; transformational failures in the economy; insurmountable divisions in society; adverse demographic processes. Among modern external factors, emphasis is placed on the military aggression of the Russian Federation against Ukraine.

It was concluded that the main conditions for solving problems in the field of national security of Ukraine are the settlement of the Russian-Ukrainian conflict with the priority of the national interests of Ukraine and on the terms of our state, the restoration of territorial integrity and sovereignty; the continuation and effective completion of reforms in the system of public administration, in the areas of combating corruption, ensuring the rule of law and the economy; the strengthening and further development of equal and mutually beneficial relations with strategic partners and with other countries of the world in the interests of Ukraine.

Key words: state policy, national security, sphere of national security, globalization, independence of the state, national interests, Russian-Ukrainian conflict, challenges, threats.